

UDK 364.271-055.5/.7(497.5)

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 10. siječnja 2014.

TIPIČNA ŽRTVA OBITELJSKOG NASILJA U RH – SOCIODEMOGRAFSKI PROFIL

dr. sc. Maja Mamula, psihologinja, koordinatorica Ženske sobe

Ženska soba – Centar za seksualna prava

dr. sc. Ivana Dijanić Plašč, psihologinja

Dom za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga-Zagreb“, Zagreb

Sažetak: Nasilje u obitelji u posljednjih je petnaest godina prepoznato kao relevantan društveni problem u Hrvatskoj, što je rezultiralo nizom značajnih promjena u društvu: od promjene zakonodavstva, osiguravanja skloništa i savjetovališta za žrtve, provođenja istraživanja, pokretanja medijskih kampanja, razvoja preventivskih programa za djecu i mlade do senzibilizacije javnosti. Međutim i dalje postoji niz pitanja i nepoznanica koje je nužno svladati da bi se žrtvama pružila odgovarajuća pomoć i podrška, kao i da bi se nastavilo raditi na što učinkovitijem suzbijanju nasilja u obitelji.

Istraživanja pokazuju da postoji pozitivna povezanost između nasilnog ponašanja kod odrasle osobe i odrastanja u nasilnoj obitelji, odnosno zlostavljanja u djetinjstvu. Prema postojećim statistikama o prisutnosti prijavljenog nasilja i nasilničkog ponašanja u obiteljima u RH od strane partnera uočava se značajan porast u odnosu na vrijeme prije rata. Proživljena trauma predstavlja velik problem za cjelokupno društvo. Ženska soba u suradnji s Uredom za ravnopravnost spolova Vlade RH 2010. godine provela je istraživanje „Zaštita prava i pružanje podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji“ s ciljem utvrđivanja stvarnog stanja i potreba za zaštitom žrtava/svjedoka nasilja u obitelji. Cilj je ovog rada dati opis tipične žrtve obiteljskog nasilja temeljen na dobivenim podacima iz spomenutog istraživanja. Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik koji se sastojao od 52 pitanja (sociodemografski podaci, iskustvo nasilja u djetinjstvu, u odrasloj dobi, trenutno iskustvo, pomoć za žrtve, prijava nasilja, nasilnik, iskustvo s nadležnim institucijama, poslije-dice nasilja). Podaci su prikupljeni za 183 sudionice žrtve obiteljskog nasilja iz cijele Hrvatske, a koje su se u trenutku provedbe istraživanja nalazile na smještaju u skloništima za žrtve nasilja u obitelji ili su dolazile u savjetovališta namijenjena žrtvama. Rezultati upućuju na to da tipična žrtva obiteljskog nasilja može biti bilo koja ženska osoba sociodemografskih obilježja karakterističnih za prosječnu ženu mlađe srednje dobi u RH. Slijedom dobivenih rezultata, potrebno je i nadalje usavršavati interdisciplinarni pristup u radu na problematici obiteljskog nasilja u svrhu njegova suzbijanja, pružanja odgovarajuće pomoći i podrške žrtvama nasilja, kao i zaštite njihova mentalnog zdravlja.

Ključne riječi: nasilje u obitelji, žrtva, profil

Uvod

Nasilje u obitelji prisutno je u svim društvima, a uključuje različite oblike: psihičko, fizičko, seksualno i ekonomsko nasilje. Smatra se jednim od dva dominantna oblika rodno uvjetovanog nasilja, odnosno onih oblika nasilja u kojima su žrtve u većini slučajeva žene, a počinitelji takvih oblika nasilja muškarci. U literaturi se susreću brojne definicije nasilja u obitelji. Nasilje je karakterizirano nizom aktivnosti, odnosno raznim oblicima neprihvatljivog ponašanja koje je usmjereno od pojedinih članova obitelji, dakle osoba od posebnog povjerenja i posebnog emocionalnog odnosa, prema drugim članovima obitelji. Tijekom posljednjih 15 do 20 godina u Hrvatskoj su zamjetne pozitivne promjene po pitanju suzbijanja nasilja u obitelji, s naglaskom na nasilju nad ženama i djecom. One su prije svega vidljive u području zakonodavstva (npr. donošenje Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, promjene Kaznenog zakona i Zakona o kaznenom postupku), prihvatanju obvezujućih protokola (Protokol o zaštiti od nasilja u obitelji), kao i u otvaranju skloništa, savjetovališta, SOS-telefona za žrtve nasilja u obitelji. Primjetna je značajna uloga organizacija civilnog društva koje su svojim sustavnim radom ne samo ukazale na taj problem u društvu nego i utjecale na sve navedene pozitivne promjene, kao i na važnu ulogu u pružanju dugoročne pomoći žrtvama nasilja u obitelji. Također kao pozitivnu promjenu možemo istaknuti i povećanu svijest o problemu koja postoji u društvu u odnosu na sredinu 1990-ih godina. Jedan od glavnih problema vezanih uz nasilje u obitelji jest procjena njegove stvarne rasprostranjenosti. O tome koliko je nasilje u obitelji rasprostranjeno u Hrvatskoj možemo govoriti s tri gledišta: na temelju službenih podataka o broju slučajeva koji su prijavljeni policiji, podataka koji dolaze iz malobrojnih istraživanja provedenih u Hrvatskoj, kao i na temelju izravnog rada organizacija civilnog društva koje već dulje od dva desetljeća izravno rade sa žrtvama nasilja i njihovom djecom. U pogledu službenih podataka prijavljenih policiji, pratimo dva glavna izvora: broj prijavljenih djela prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji te prema Kaznenom zakonu, članku 215a – Nasilničko ponašanje u obitelji. Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji od 2003., kada je donesen, svake godine prijavljivano je između 11 500 i 17 500 počinitelja, a broj žrtava takvih djela varira između 14 500 i 22 200. Žene su žrtve nasilja u 64% do 71% slučajeva. Prema Kaznenom zakonu (čl. 215a) službeni podaci policije pokazuju da je svake godine prijavljivano od 1 400 do skoro 2 000 kaznenih djela. Broj oštećenih osoba kreće se između 1 500 i 2 100 osoba. Od tog broja žene su žrtve u 75% do 80% slučajeva (Mamula, 2010). Uz navedene podatke o nasilju u obitelji, u posljednje se vrijeme iznimno medijski prate i slučajevi nasilja u obitelji koji završavaju ubojstvom. Što se tiče broja žena koje bivaju ubijene svake godine, taj zabrinjavajući broj kreće se od 22 do 45 žena, pri čemu su sadašnji ili bivši partneri/supruzi ubojice u 26% do čak 65% slučajeva (Mamula, 2010). Prema dostupnim podacima dobivenim kroz

istraživanja, broj slučajeva nasilja u obitelji daleko je češći. Prema istraživanju Autonomne ženske kuće Zagreb podaci pokazuju da je 21% žena u Hrvatskoj doživjelo fizičko nasilje od partnera ili bivšeg partnera, 29% žena ima prijateljicu koja je žrtva nasilja, a čak je 36% žena svjedočilo tomu da je majka bila žrtva nasilja od strane oca. Prema dostupnim podacima organizacija civilnog društva (OCD) još je uvijek zamjetno da postoje brojni neprijavljeni slučajevi. Iako velik broj OCD-a danas radi isključivo sa žrtvama nasilja u obitelji koje su prijavile nasilje u obitelji ili su u postupku njegove prijave, još uvijek dio žrtava (pogotovo na SOS-telefonima i u savjetovalištim) traži informacije i podršku, bez obveze da prijavi nasilje. U Hrvatskoj pomoć i podršku žrtvama pružaju nadležne institucije (npr. policija, centri za socijalnu skrb, obiteljski centri, javne ustanove), kao i specijalizirane organizacije civilnog društva. Usprkos značajnim naporima unazad nekoliko godina i otvaranju skloništa u brojnim gradovima Hrvatske, bilo od strane organizacija civilnog društva ili gradova i/ili županija, žrtve nasilja još uvijek nemaju dovoljan broj mjesta na kojima mogu potražiti pomoć. Problem je posebno značajan ako se gleda dugoročna pomoć i podrška, s obzirom da većina nadležnih institucija ne pruža takve oblike pomoći. Istraživanja pokazuju da postoji značajna pozitivna povezanost između nasilnog ponašanja kod odrasle osobe i odrastanja u nasilnoj obitelji, odnosno zlostavljanja u djetinjstvu (Blomhoff i sur., 1990, Else i sur., 1993). Prema postojećim statistikama o prisutnosti prijavljenog nasilja i nasilničkog ponašanja u obiteljima u Republici Hrvatskoj od strane partnera uočava se značajan porast u odnosu na vrijeme prije rata (MUP, 2008). Iskustvo žrtve nasilja, kao i svjedočenje istom, može biti snažan aktivator nasilnog ponašanja (Houskamp, 1994, Campbell, 1994, Jaffe i sur., 1990). Tako dokazana povezanost posttraumatskog stresnog poremećaja (PTSP) i nasilnog ponašanja ima važno značenje za naše podneblje s obzirom na iskustvo rata u Hrvatskoj (Begić, Jokić-Begić, 2001). Hrvatska je izložena dvostrukom riziku na području kvalitetnog funkcioniranja pojedinaca, obiteljskog funkcioniranja i, općenito, funkcioniranja cjelokupnog društva, svjedoci smo daleko većeg broja oboljelih od PTSP-a nego što je to bio slučaj prije rata, kao i povećanja nasilnog ponašanja. Stoga proživljena trauma predstavlja velik problem za cjelokupno društvo, ali i velik javnozdravstveni problem, zahtijevajući kontinuirano istraživanje učinkovitih strategija liječenja, odnosno, kada je u pitanju traumatsko iskustvo života u nasilnoj obitelji, poduzimanje sveukupnih preventivnih aktivnosti koje bi trebale biti međusobno povezane i usklađene, a to se odnosi na primarnu i sekundarnu prevenciju, s obzirom da naše društvo najčešće poduzima aktivnosti na razini tercijarne prevencije, kada je nasilje već uzelo maha (Kozarić-Kovačić, Pivac, 2007, Orth i sur., 2004, Silobrić Radić i sur., 2004). Ženska soba provela je u suradnji s Uredom za ravnopravnost spolova Vlade RH 2010. istraživanje „Zaštita prava i pružanje podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji“ s ciljem utvrđivanja stvarnog stanja i potreba za zaštitom žrtava/svjedoka nasilja u obitelji. Dio podataka

korišten je za potrebe ovog rada u kojem nam je glavni cilj bio dati socio-demografski opis tipične žrtve obiteljskog nasilja u RH temeljen na podacima dobivenim iz spomenutog istraživanja.

Sudionici i metode

Sudionici

Podaci su prikupljeni za 183 sudionice, punoljetne žrtve nasilja u obitelji iz cijele Hrvatske, a koje su u trenutku provedbe istraživanja bile smještene u skloništima za žrtve nasilja u obitelji ili su dolazile u savjetovališta namijenjena žrtvama nasilja. Žrtve nasilja u obitelji definirane su kao osobe koje su prijavile djela kvalificirana prema Kaznenom zakonu (čl. 215a) i/ili Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (čl. 4). Broj žrtava/svjedoka obiteljskog nasilja definiran je kao cca. 1% broja prijavljenih slučajeva obiteljskog nasilja MUP-u 2007. godine.¹ Raspon dobi sudionica koje su navele taj podatak kreće se od 18 do 66 godina starosti.

Instrumentarij

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik koji se sastojao od 52 pitanja (sociodemografski podaci, iskustvo nasilja u djetinjstvu i odrasloj dobi, trenutno iskustvo, pomoć za žrtve, prijava nasilja, nasilnik, iskustvo s nadležnim institucijama, posljedice nasilja). Pitanja u oba upitnika kombinirana su od pitanja otvorenog tipa (npr. duljina trajanja nasilja), pitanja višestrukog izbora (npr. oblik nasilja) i procjena na ljestvicama Likertova tipa (npr. zadovoljstvo pruženom pomoći).

Postupak

Sa žrtvama nasilja u obitelji koje su sudjelovale u istraživanju kontaktirali su proveditelji ankete. Jedini kriterij za sudjelovanje u istraživanju bio je da se radi o osobama koje su prijavile nasilje, kako bi mogle odgovoriti na pitanja o iskustvu s predstavnicima nadležnih institucija i tijela, kao i reći nešto o mogućim iskustvima s osobama iz OCD-a. Radi se o žrtvama nasilja koje su se u vrijeme provođenja istraživanja nalazile u skloništima ili koje su dolazile u savjetovališta. Anketiranje žrtava/svjedoka obiteljskog nasilja provodile su posebno obučene anketarke. Prosječno vrijeme za popunjavanje upitnika bilo je između 30 i 40 minuta. Prikupljeni upitnici stavljeni su u zatvorene koverta te su bili pohranjeni u zaključanom ormaru u Ženskoj sobi sve do konačnog prikupljanja uzorka i unosa podataka.

¹ Prema službenim podacima MUP-a za 2007. godinu u Hrvatskoj je prijavljeno 1 798 kaznenih djela nasilničkog ponašanja u obitelji (KZ, čl.215a) i 13 673 djela prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (čl. 4).

Obrada

Dobiveni rezultati kodirani su i obrađeni statističkim programom *SPSS 16.0 for Windows*. Korištene statističke metode za obradu podataka bile su sljedeće:

- osnovna deskriptivna statistika: frekvencija dobivenih odgovora i postotak odgovora za svaku pojedinu česticu, aritmetičke sredine, pripadajuće standardne devijacije
- kvantitativna analiza upitnika: testiranje razlika (t-test, ANOVA), povezanost (koeficijenti korelacija).

Rezultati

Najviše žena dolazi iz **dobne skupine** od 41 do 45 godina (21%), nakon čega slijede žene starosti od 36 do 40 godina (17%).

Značajan dio uzorka proveo je najveći dio svog života na selu (33%), u gradu (24%) te u manjem mjestu (21%). Nešto manji postotak sudionica (njih 16%) proveo je najveći dio svog života u velikom gradu (npr. Osijek, Rijeka, Split, Pula), dok je najmanji postotak onih koje žive ili su živjele u Zagrebu (5%).

Što se **bračnog statusa** tiče, više od polovice žena trenutačno je u braku (46%) ili vezi (11% u izvanbračnoj zajednici / stalnoj vezi i 4% u slobodnoj vezi), njih 22% razvedeno je, a najmanje je udovica (4%). Njih 14% trenutačno nije u vezi.

Što se **roditeljstva** tiče, gotovo 90% žena ima djecu, od toga ih 26% ima jedno dijete, 37% ima dvoje djece, 12% troje djece, a 15% više od troje djece. Njih 9% nema djece, dok je samo 2% u trudnoći.

Obrazovni status sudionica koje su odgovorile na to pitanje pokazuje da u uzorku dominiraju ispitanice sa završenom srednjom školom (50%), odnosno osnovnom školom (22%). Većina ispitanica, čak 45%, nezaposlena je i bez prihoda, dok je njih 21% u stalnom radnom odnosu.

Mjesečni prihodi dominantne većine sudionica prema samoiskazu ne prelaze 2.500 kuna (80%). Njih 37% navodi da su bez mjesečnog prihoda, a 4% ih ima mjesečni dohodak od 100 do 900 kuna. Samo 3% sudionica ima mjesečni dohodak u visini ili iznad prosječne plaće (prosječna plaća za srpanj 2010. godine: 5 323kn).

S druge strane, samoprocjena i **doživljaj vlastitog materijalnog statusa** pokazuju da gotovo 60% sudionica isti smatra vrlo lošim ili lošim, 34% ih smatra da je osrednji, dok ih samo 7% smatra da im je materijalni status dobar.

Na pitanje o **važnosti religije** u životu, više od 50% sudionica potvrđuje da im je religija važna, odnosno izuzetno važna, njih 30% navodi da im nije ni važna ni nevažna, dok ostatak smatra da im religija uopće nije važna

u životu.

Iskustvo nasilja

Iskustvo nasilja u djetinjstvu

Više od trećine žena (35%) dolazi iz obitelji u kojima je bilo prisutno nasilje, dok njih 18% ne zna bi li ponašanje u obitelji nazvale nasiljem. Od žena koje su bile izložene nasilju u primarnoj obitelji (64 žene), njih 44 odgovorile su na pitanja o identitetu nasilnika. Pritom ih 76% navodi da je to bio otac, 33% navodi da je nasilnik bila majka, kod 24% žena radilo se o bratu, a kod 11% žena o sestri. Nadalje, 13% žena kao nasilnika navodi djeda, a njih 7% baku. Gotovo 50% žena bilo je izloženo samo jednom nasilniku u primarnoj obitelji, 30% žena bilo je izloženo dvama nasilnicima, dok je 13% žena doživjelo nasilje od strane triju ili više nasilnika. Zanimljivo je i to da su **sve** žene bile izložene opetovanom nasilju od strane pojedinih osoba. Kada su žene bile izložene nasilju od strane dviju ili više osoba, nasilnici su najčešće bili otac i majka (12 žena) ili otac i brat (10 žena). Njih 17% navodi da su bile izložene i nasilju od strane drugih osoba iz obitelji, a kao nasilnike navode tetka, ujaka itd.

Iskustvo nasilja u odrasloj dobi

Iskustvo nasilja u odrasloj dobi ispitano je kroz 29 čestica kojima su opisani različiti oblici nasilnog ponašanja (psihičko, fizičko, seksualno, ekonomsko) (tablice 1-5). Sve sudionice doživjele su barem jedan od oblika psihičkog nasilja, pri čemu su najčešći odgovori omalovažavanje, ponižavanje, obezvrjeđivanje i proglašavanje osobe ludom te prijetnje silom (tablica 1). Psihičko nasilje kroz izolaciju doživjela je velika većina sudionica koje su odgovorile na to pitanje (tablica 2). Sudionice su kao najčešći oblik izolacije navodile zabranu održavanja kontakta s rodbinom i prijateljima, dočim su najrjeđe izvještavale o potpunoj zabrani izlazaka iz kuće (tablica 2). Također, dvije trećine ispitanica doživjele su neki od oblika ekonomskog nasilja (tablica 3), a samo 6% sudionica nije doživjelo nijedan od oblika fizičkog nasilja (tablica 4). Od pojedinačnih oblika ekonomskog nasilja najčešći je uskraćivanje sredstava za život (tablica 3). Najčešći oblik fizičkog nasilja jest naguravanje na zid ili druge predmete, potom šamaranje, a najrjeđe je ranjavanje oružjem, koje je doživjelo 8% sudionica, te nanošenje opekline, što je doživjelo 15% sudionica (tablica 4). Valja istaknuti da je većina sudionica sva opisana ponašanja doživjela više puta. Nekom od navedenih oblika seksualnog nasilja bilo je izloženo više od 50% sudionica (tablica 5). Najčešći oblik seksualnog nasilja koji su sudionice doživljavale bile su neželjene seksualne primjedbe i/ili ponude. Pokušaj silovanja doživjelo je 36% žena, a silovanje 26% sudionica (tablica 5). Usporedbom različitih oblika nasilja kojima su sudionice bile izložene u odrasloj dobi utvrđuje se da je najčešći oblik psihičko nasilje, a najrjeđe je seksualno nasilje.

Tablica 1. Učestalost pojedinih oblika psihičkog nasilja

Oblik nasilja		N	Ne (%)	Da, jednom (%)	Da, više puta (%)	Nisam sigurna može li se to tako nazvati (%)
Psihičko nasilje	Prijetnje silom	172	20 (10.9)	15 (8.2)	129 (75)	8 (4.3)
	Prijetnje oduzimanjem djece	174	57 (32.8)	17 (9.8)	93 (53.4)	7 (4)
	Omalovažavanje, ponižavanje, obezvredjivanje, proglašavanje ludim	180	6 (3.3)	9 (5)	162 (90)	3 (1.7)
	Uhođenje	171	50 (29.2)	17 (9.9)	92 (53.8)	12 (7)
	Oduzimanje osobnih dokumenata	174	120 (69)	29 (16.7)	24 (13.8)	1 (0.6)
	Uništavanje osobnih dokumenata	172	133 (77.3)	22 (12.8)	15 (8.7)	2 (1.2)
	Oduzimanje dokumenata vaše djece	173	128 (74)	22 (12.7)	20 (11.6)	3 (1.7)
	Prijetnje oružjem (nož, pištolj i sl.)	170	68 (40)	33 (19.4)	63 (37.1)	6 (3.5)
	Ubojstvo kućnog ljubimca	167	142 (85)	10 (6)	13 (7.8)	2 (1.2)

Tablica 2. Učestalost pojedinih oblika psihičkog nasilja kroz izolaciju

Oblik nasilja		N	Ne (%)	Da, jednom (%)	Da, više puta (%)	Nisam sigurna može li se to tako nazvati (%)
Psihičko nasilje – izolacija	Zabrana održavanja kontakta sa rodbinom i prijateljima	176	40 (22.7)	14 (8)	115 (65.3)	7 (4)
	Zabrana izlaska iz kuće, osim na posao	172	60 (34.9)	9 (5.2)	92 (53.5)	11 (6.4)
	Potpuna zabrana izlazaka iz kuće	172	91 (52.9)	6 (6.4)	53 (30.8)	17 (9.9)

Tablica 3. Učestalost pojedinih oblika ekonomskog nasilja

Oblik nasilja		N	Ne (%)	Da, jednom (%)	Da, više puta (%)	Nisam sigurna može li se to tako nazvati (%)
Ekonomsko nasilje	Uskraćivanje sredstava za život	174	49 (28.2)	10 (5.7)	104 (59.8)	11 (6.3)
	Oduzimanje i prodaja vlastite imovine	167	100 (59.9)	22 (13.2)	36 (21.6)	9 (5.4)

Tablica 4. Učestalost pojedinih oblika fizičkog nasilja

Oblik nasilja		N	Ne (%)	Da, jednom (%)	Da, više puta (%)	Nisam sigurna može li se to tako nazvati (%)
Fizičko nasilje	Naguravanje na zid ili druge predmete	175	19 (10.9)	18 (10.3)	131 (74.9)	7 (4)
	Samaranje	175	24 (13.7)	23 (13.1)	123 (70.3)	5 (2.9)
	Nanošenje opekotina	168	142 (84.5)	10 (6)	15 (8.9)	1 (0.6)
	Udarac šakom	177	44 (24.9)	16 (9)	113 (63.8)	4 (2.3)
	Udarac nogom	176	49 (27.8)	20 (11.4)	101 (57.4)	6 (3.4)
	Nanošenje lakih tjelesnih ozljeda	172	32 (18.6)	26 (15.1)	109 (63.4)	5 (2.9)
	Nanošenje teških tjelesnih ozljeda	172	105 (61)	19 (11)	43 (25)	5 (2.9)
	Ranjavanje oružjem	170	157 (92.4)	4 (2.4)	7 (4.1)	2 (1.2)
	Pokušaj ubojstva	169	128 (75.7)	9 (5.3)	17 (10.1)	15 (8.9)

Tablica 5. Učestalost pojedinih oblika seksualnog nasilja

Oblik nasilja		N	Ne (%)	Da, jednom (%)	Da, više puta (%)	Nisam sigurna može li se to tako nazvati (%)
Seksualno nasilje	Neželjene seksualne primjedbe i/ili ponude	172	72 (41.9)	8 (4.7)	82 (47.7)	10 (5.8)
	Neželjeno ili prisilno dodirivanje tijela	169	80 (47.3)	10 (5.9)	69 (40.8)	10 (5.9)
	Neželjeni seksualni odnos iznuđen lažima ili ucjenom	171	82 (48)	19 (11.1)	62 (36.3)	8 (4.7)
	Pokušaj silovanja	171	109 (63.7)	15 (8.8)	36 (21.1)	11 (6.4)
	Silovanje	171	128 (74.9)	13 (7.6)	19 (11.1)	11 (6.4)

Dodatne analize pokazale su da su različiti oblici nasilja u odrasloj dobi međusobno pozitivno povezani (tablica 6). Psihičko nasilje kroz izolaciju statistički je značajno povezano sa psihičkim i fizičkim nasiljem. Ekonomsko nasilje značajno je povezano samo sa psihičkim nasiljem, ali ne s onim oblicima psihičkog nasilja koji uključuju izolaciju žrtve. Sudionice su kao najčešće počinitelje nasilja navodile muža/partnera/bivšeg partnera (njih 96%) te člana obitelji (42%), što je i očekivan podatak s obzirom da je riječ o žrtvama nasilja u obitelji.

Tablica 6. Međusobna povezanost različitih oblika nasilja u odrasloj dobi

	Psihičko nasilje – izolacija	Ekonomsko nasilje	Fizičko nasilje	Seksualno nasilje	Iskustva – odrastanje
Psihičko nasilje	.38**	.31**	.40**	.43**	.22*
Psihičko nasilje – izolacija	—	.14	.26*	.23	.24*
Ekonomsko nasilje		—	.17	.23	.10
Fizičko nasilje			—	.61**	.34**
Seksualno nasilje				—	.44**

** $p < .01$; * $p < .05$

Trenutno iskustvo nasilja

Na pitanje jesu li trenutno žrtve nekog oblika nasilja 107 sudionica (60%) odgovorilo je negativno. Nadalje, 41 žena (23%) trenutno živi s nasilnikom. Neke žene također su navele razloge ostanka s nasilnikom, npr. „nasilnik više nije nasilan“, u bijegu je ili u zatvoru pa ih ne maltretira. Sudionice se nadalje pitalo postoji li vjerojatnost ponavljanja nasilja od strane počinitelja. Pritom je većina sudionica (48%) odgovorila da postoji velika vjerojatnost ponavljanja, njih 14% odgovorilo je da vjerojatnost ponavljanja ne postoji ili je umjerena, a 10% ispitanica odgovorilo je da za to postoji vrlo mala vjerojatnost. Također, 14% sudionica nije moglo procijeniti vjerojatnost javljanja. Od sudionica se željelo saznati jesu li ikada doživjele situacije u kojima su bi bliske osobe potražile pomoć kako bi zaustavile zlostavljanje, koristile fizičku silu kako bi se obranile od nasilnika ili situacije u kojima su prve fizički napale nasilnika. Duljina izloženosti nasilju u obitelji kreće se u rasponu od 3 mjeseca do 51 godine (tablica 7).

Pomoć za žrtve

Na pitanje jesu li komu rekle što im se događa prije nego što su isto prijavile policiji i, ako jesu, tko je to bio, sudionice su najčešće odgovarale kako su razgovarale s bliskom prijateljicom/prijateljem (76%) te s članovima obitelji (66%), dok se 40% sudionica za pomoć obratilo stručnoj osobi. Nakon proživljenog nasilja većina sudionica nije potražila medicinsku pomoć. Od njih 179 čak 44% (78 sudionica) nije potražilo pomoć, dok je podjednak postotak sudionica potražio pomoć jedanput (28%) i više puta (29%). Također, većina sudionica ($n = 180$) nije bila hospitalizirana (83%), njih 12% bilo je hospitalizirano jedanput, a 5% više puta. Sudionice su najčešće upoznate s postojanjem različitih specijaliziranih mjesta za pružanje pomoći, tj. servisa koji pružaju besplatno psihološko, pravno i/ili medicinsko savjetovanje (72% sudionica), skloništa za žrtve nasilja u obitelji (69% sudionica) te SOS-telefonskih linija za žrtve nasilja u obitelji (65% sudionica). Istraživa-

Tablica 7. Duljina izloženosti nasilju prikazana je u donjoj tablici

Trajanje nasilja	N	%
Do 10 godina	59	32.2
10-19 godina	45	24.6
20-29 godina	29	15.8
30-39 godina	11	6.0
40-49 godina	6	3.3
50-51 godina	33	18.0
Ukupno	183	100.0

Tablica 8. Učestalost prijave nasilja policiji

Učestalost	jedanput	dvaput	triput	četiri puta	pet puta	šest i više puta
N	57	30	22	18	3	31
%	35.6	18.6	13.7	11.2	1.9	19.3

njem su prikupljeni i podaci o osobinama koje bi, prema mišljenju sudionica, osobe koje rade sa žrtvama trebale imati. Više od 90% sudionica odabralo je sljedeće osobine (osobine su poredane od većeg prema manjem postotku): *strpljivost, da bude osoba od povjerenja – da ne prenosi ničije priče izvan posla, da dobro sluša, dobre komunikacijske vještine, da bude otvorena osoba, da je uvijek spremna dati savjet, visok stupanj motivacije za rad sa žrtvama nasilja u obitelji, da dobro procjenjuje ljude, da ju nije lako zastrašiti, empatičnost te da ju nije lako isprovocirati*. Gotovo 60% sudionica smatra da bi *osoba trebala biti njihova spola*.

Prijava nasilja

Više od 60% sudionica prijavljivalo je nasilje policiji dva ili više puta, pri čemu je gotovo njih 70% to učinilo osobno (tablica 8). U situacijama kada je nasilje prijavio netko drugi, u 5% slučajeva bila je to rodbina, u 5% slučajeva susjedi, u 4% slučajeva anonimna prijava, u 3% slučajeva djeca, a u 2% slučajeva prijatelj ili prijateljica. Što se tiče trenutne faze postupka njihove prijave nasilja, u podjednakom broju slučajeva postupak je na sudu, završen je ili sudionice nisu sigurne u kojoj je fazi. Kod najmanjeg broja sudionica postupak se vodi na Državnom odvjetništvu.

Iskustva s nadležnim institucijama

Sudionice su imale iskustvo s različitim institucijama, tijelima, ustanovama i organizacijama civilnog društva kada je riječ o nasilju u obitelji (tablica 9). Pritom su najmanje iskustva sudionice imale s obiteljskim centrima i vjerskim organizacijama, a najviše s centrima za socijalnu skrb (89%) i policijom (88%) (tablica 9). Oko polovice žena ima iskustva s Državnim odvjetništvom i osobama iz javnih ustanova (npr. gradsko sklonište za žrtve nasilja u obitelji). Značajan postotak sudionica, njih oko 70%, imao je iskustva s organizacijama civilnog društva (npr. SOS-telefon, savjetovalište, sklonište) i medicinskim osobljem u bolnicama i/ili domovima zdravlja. Nadalje, sudionice su najčešće imale dobro ili izrazito dobro iskustvo s organizacijama civilnog društva, nakon čega slijede medicinsko osoblje u bolnicama i/ili domovima zdravlja, centri za socijalnu skrb i osobe iz javnih ustanova (tablica 9). No važno je naglasiti da su to ujedno i najčešće institucije, tijela,

Tablica 9. Iskustva s institucijama, ustanovama, organizacijama civilnog društva

Tko?	N	Nisam imao/la iskustava (%)	Izrazito loša (%)	Loša (%)	Ni dobra ni loša (%)	Dobra (%)	Izrazito dobra (%)
Policija 2	176	21 (11.9)	13 (7.4)	25 (14.2)	52 (29.5)	50 (28.4)	15 (8.5)
Medicinsko osoblje u bolnicama i/ili domovima zdravlja	160	51 (31.9)	1 (0.6)	4 (2.5)	25 (15.6)	62 (38.8)	17 (10.6)
Državno odvjetništvo 4.	154	80 (51.9)	7 (4.5)	9 (5.8)	26 (16.9)	25 (16.2)	7 (4.5)
Sudovi	167	43 (25.7)	18 (10.8)	18 (10.8)	40 (24)	41 (24.6)	7 (4.2)
Centri za socijalnu skrb 1.	172	18 (10.5)	18 (10.5)	20 (11.6)	34 (19.8)	56 (32.5)	26 (15.1)
Osobe iz javnih ustanova (npr. gradsko sklonište za žrtve nasilja u obitelji) 4.	169	88 (52.1)	0 (0)	2 (1.1)	1 (0.6)	24 (14.2)	54 (32)
Obiteljski centri (-)	150	112 (74.7)	0 (0)	3 (2)	12 (8)	15 (10)	8 (5.3)
Organizacije civilnog društva / udruge građana (npr. SOS-telefon, savjetovalište, sklonište) 3.	164	51 (31.1)	0 (0)	1 (0.6)	1 (0.6)	47 (28.7)	64 (39)
Vjerske organizacije (-)	158	105 (66.5)	1 (0.6)	7 (4.4)	7 (4.4)	24 (15.2)	14 (8.9)

ustanove i organizacije s kojima su sudionice imale iskustva. Nadalje, najviše izrazito loših i loših iskustava sudionice su imale s centrima za socijalnu skrb i policijom. No ako se postotak osoba s negativnim iskustvom s centrima za socijalnu skrb i policijom usporedi s postotkom sudionica koje su imale pozitivno iskustvo, potonjih je od jedan i pol do dva puta više. No treba naglasiti da je postotak sudionica koje su imale negativna iskustva, sudionica čija iskustva nisu bila ni dobra ni loša i sudionica koje su imale pozitivna iskustva podjednak za sudove.

Rasprava

U posljednjih 15 godina došlo je do znatnih i važnih promjena u zakonodavstvu u Republici Hrvatskoj vezanih uz nasilje u obitelji, što je dovelo do povećane društvene svijesti o toj problematici, kao i svijesti nadležnih državnih tijela. Dobiveni podaci potvrđuju neke postojeće stavove o nasilju u obitelji. Naime rezultati upućuju na to da tipična žrtva obiteljskog nasilja može biti bilo koja ženska osoba sociodemografskih obilježja karakterističnih za prosječnu ženu mlađe srednje dobi u RH. Neka istraživanja pokazuju da je u siromašnim obiteljima pet puta više nasilja nego u obiteljima srednjeg i višeg socioekonomskog statusa, ali, s druge strane, drugi autori pokazuju da je 13.4% muškaraca pripadnika niskog socioekonomskog statusa bilo nasilno prema svojim suprugama tijekom jedne godine, dok isto važi za 10.4% muškaraca pripadnika srednjeg socioekonomskog statusa (Kantor i Straus 1990).

Naši podaci pokazuju da tipična žrtva obiteljskog nasilja u RH najvjerojatnije pripada dobnoj skupini od 36 do 45 godina, da je najveći dio svog života provela na selu ili u gradu / manjem mjestu, u braku je ili vezi te ima dvoje djece. Tipična žrtva obiteljskog nasilja u RH ima završenu srednju školu, nezaposlena je i bez prihoda, a svoj materijalni status procjenjuje lošim ili vrlo lošim. Religija joj je vrlo važna u životu. Ona dolazi iz obitelji srednjeg socioekonomskog statusa. Vjerojatno je odrastala u obitelji u kojoj je bilo nasilja, a najčešće se radi o jednom nasilniku, i to ocu. Kod onih koje su bile izložene dvama nasilnicima najčešće se radilo o oba roditelja, odnosno o ocu i bratu. U odrasloj dobi izložena je najmanje jednom obliku nasilja, najčešće psihičkom, nakon čega slijede fizičko, ekonomsko i seksualno nasilje. Kada se javlja više oblika nasilja, najvjerojatnije se radi o kombinaciji fizičkog i seksualnog nasilja. Počinitelj nasilja u odrasloj dobi najčešće je muž/partner/bivši partner ili član obitelji, a nasilje se najčešće događa u zajedničkom domu koji žrtva dijeli s počiniteljem. Sve navedeno potvrđuju i podaci iz istraživanja nekih drugih autora. Naime oni smatraju da je fizičko zlostavljanje žena prisutnije u patrijarhalnim društvima, kojima pripada i RH, nego u društvima s većom jednakošću spolova (Thio, 2001). Pretpostavlja se da su muškarci koji gube kontrolu nad svojim životom zbog siromaštva, nezaposlenosti ili alkoholizma, sve prisutnijih društvenih pojava u RH, podložniji patrijarhalnim idejama kontrole i dominacije nad svojim suprugama putem fizičkog nasilja jer su deprivirani od osjećaja kontrole nad životom. Istraživanja su pokazala da se nezaposleni koriste fizičkim nasiljem nad ženama češće od zaposlenih (Cezenave i Strauss, 1990); dok bogati i zaposleni kontroliraju svoje supruge novcem, siromašni i nezaposleni isto čine udarcima (Thio, 2001). Tipična žrtva obiteljskog nasilja u RH osobno je prijavila nasilje policiji dva ili više puta. Isto je najčešće kvalificirano prema KZ-u: 215a – nasilničko ponašanje u obitelji. Prije prijave žrtva je najmanje jednoj osobi rekla što joj se događa, i to najčešće bliskoj prijateljici/prijatelju

ili članu obitelji. Najčešće traži pomoć od bliske osobe kako bi zaustavila zlostavljanje, ali fizički prva ne napada nasilnika, iako se koristi fizičkom silom kako bi se obranila. Prema podacima iz literature žene se također koriste nasiljem, zbog čega bivaju procesuirane. Naime prema nekim istraživanjima provedenim u Sjedinjenim američkim državama žene su počiniteljice fizičkog nasilja u obitelji u oko 5 do 7% slučajeva. Žene mogu biti inicijatorice nasilja, ali se njime češće koriste u svrhu samoobrane ili osвете. Fizičko nasilje od strane žena često je teško provedivo zbog razlike u tjelesnim karakteristikama i fizičkoj snazi. Upravo su zbog toga i posljedice fizičkog nasilja od strane žena u odnosu na partnere manje teške u smislu težine nanesenih fizičkih povreda. Muškarci i žene naučeni su drukčije rješavati sukobe. Muškarci uglavnom uče da je u redu biti ljut, agresivan, pa čak i nasilan, dok su žene u socijalnom smislu naučene uglavnom reagirati suprotno, jer se ženina ljutnja doživljava kao nešto nepotrebno i neprihvatljivo. Stoga žene češće provode nasilje na druge načine, kroz emocionalno zlostavljanje, zanemarivanje i slično. Nakon proživljenog nasilja tipična žrtva obiteljskog nasilja u RH nije potražila medicinsku pomoć niti je hospitalizirana. Vjerojatno ne živi s nasilnikom niti je žrtva trenutačnog nasilja. Podaci nekih drugih zemalja ukazuju da, iako je popularno vjerovanje kako većina žena nastavlja živjeti sa svojim zlostavljačima, većina žrtava nasilja ipak napušta zlostavljače (DeKeseredy i Schwartz, 1996), iako takve osobe često pate od PTSP-a (uhođenja i potencijalne opasnosti da ih nasilni supružnik ubije). Žene koje nastavljaju živjeti sa svojim zlostavljačima čine to najčešće zbog socijalne i ekonomske izolacije (neobrazovanosti i ekonomske ovisnosti o supružima, što smanjuje njihovu mogućnost za osamostaljenje i traženje pomoći), straha od suprugove osвете ako ga ostave te patrijarhalne prirode društva. Tipična žrtva obiteljskog nasilja u RH ima iskustva s različitim institucijama, tijelima, ustanovama i organizacijama civilnog društva, pri čemu najčešće s centrima za socijalnu skrb i policijom. Općenito ima dobro iskustvo s različitim institucijama. Upoznata je s različitim pravima koja kao žrtva nasilja ima. Ograničenja ovog istraživanja odnose se prije svega na sam uzorak, koji je selektivan i prigodan. Uzorak je prikupljan od žrtava koje se koriste uslugama specijaliziranih savjetovališta, kao i onih koje se trenutno nalaze na smještaju, što može predstavljati ograničenje za generalizaciju podataka, posebice kada je riječ o cjelokupnoj obiteljskoj situaciji u kojoj se događa nasilje (neke su žrtve spašavale vlastiti život i živote djece i bile su prinuđene napustiti vlastiti dom), pa tako i interpretacija podataka ovisi o učestalosti i duljini boravka na smještaju, kao i o činjenici koliko djeca, odnosno pitanja skrbništva, određuju njihove postupke. Usporedba po regionalnoj pripadnosti pružila bi neke odgovore o tome koliko tradicionalnije, odnosno konzervativnije sredine i drukčiji svjetonazori mogu utjecati na postupke žrtve nasilja u obitelji, što je ograničenje ovog istraživanja s obzirom na nedostupnost, odnosno nesuradnju nekih ustanova i/ili organizacija civilnog društva. Također, sama teritorijalna rasprostranjenost skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja

u obitelji u RH ide u prilog tezi o društvenom stavu i odnosu, odnosno stavu i odnosu lokalne zajednice prema problematici nasilja u obitelji. Pristup u prikupljanju uzorka, što ga ujedno i čini prigodnim, u smislu ograničavanja samo na one žene koje trenutno dolaze u savjetovališta, odnosno nalaze se na smještaju, ne uzimajući u obzir one koje su se rehabilitirale i koje su jednom bile žrtve nasilja u obitelji, ali to više nisu, ograničava zaključivanje jer se, nažalost, ne vodi evidencija o osobama žrtvama obiteljskog nasilja kada jednom izađu iz sustava (razvedu se, odsele, započnu novi život bez nasilnika i/ili se istom vrate, ali više ne traže pomoć). U ovom nas je istraživanju prvenstveno zanimala općenita problematika nasilja u obitelji, kao i rasprostranjenost različitih oblika nasilja te podatak o tome tko je počinitelj obiteljskog nasilja, no neka buduća istraživanja trebala bi diskriminirati nasilje u obitelji s obzirom na počinitelje, jer takvi podaci mogu dati širu i jasniju sliku ne samo individualne nego i društvene patologije. Zaključno, riječ je o istraživanju na razini cijele Hrvatske čija je prvenstvena svrha bilježenje trenutne situacije kada govorimo o pristupu suočavanja, rješavanja i nošenja s problematikom nasilja u obitelji, i to sa stajališta same žrtve tog oblika nasilja.

Zaključak

U Hrvatskoj nisu provedena slična istraživanja s ciljem utvrđivanja stvarnog stanja i potreba za zaštitom žrtava/svjedoka nasilja u obitelji, zbog čega smatramo da rezultati ovog istraživanja mogu biti ključni za unapređenje institucionalnih i izvaninstitucionalnih oblika pomoći za zaštitu prava žrtava/svjedoka nasilja u obitelji te razvoj primarne i sekundarne prevencije nasilja u obitelji, s obzirom da se danas ponajviše ulaže na tercijarnu prevenciju, odnosno tehnologiju postupanja kada se obiteljsko nasilje već dogodilo i počelo se ponavljati. Iz tog razloga pokrenuto je i ovo istraživanje, s ciljem stjecanja jasnije slike o tome kako u praksi funkcionira zaštita prava žrtava nasilja u obitelji, pružanje pomoći i podrške žrtvama/svjedocima, s ciljem mogućeg iniciranja razvoja javne politike za zaštitu prava i pružanje pomoći, odnosno izrade primjerenih smjernica za poboljšanje trenutne razine zaštite kao moguće dodatne prevencije sekundarne viktimizacije. Kroz sociodemografski profil žrtve obiteljskog nasilja temeljen na dobivenim podacima iz istraživanja željeli smo, prije svega, pažnju usmjeriti prema individualnom, prema pojedincu, odnosno pojedinoj obiteljskoj skupini koja se može ubrojiti u rizičnu skupinu, a kako bismo ukazali na važnost dugoročnog planiranja svih odgovornih društvenih sustava s ciljem smanjivanja prevalencije obiteljskog nasilja, odnosno trajanja i učestalosti negativnih obiteljskih interakcija i smanjivanja utjecaja rizičnih čimbenika njihovim ranim prepoznavanjem i učinkovitim djelovanjem.

Literatura

1. Begić, D., Jokić-Begić, N. Aggressive Behavior in Combat Veterans with Post-Traumatic Stress Disorder. *Military Medicine* 2001; 166: 671-676.
2. Blomhoff, S., Seim, S., Friis, S. Can prediction of violence among psychiatric inpatients be improved? *Hospital and Community Psychiatry* 1990; 41:771-5.
3. Campbell, J. C. Domestic homicide: risk assessment and professional duty to warn. *Maryland Medical Journal* 1994; 43:885-9.
4. Cazenave, N. A., Straus, M. A. Race, class network embeddedness, and family violence: A search for potent support systems. In: Straus MA, and Gelles RJ, eds. *Physical Violence in American Families: Risk Factors and Adaptations to Violence in 8,145 Families*. New Brunswick, NJ: Transaction Books, 1990. pp. 321-335.
5. DeKeseredy, W. S., Schwartz, M. D. *Contemporary criminology*. Belmont, CA: Wadsworth; 1996.
6. Else, L. T., Wonderlich S. A., Beatty, W. W., Christie, D. W., Staton, R. D. Personality characteristics of men who physically abuse women. *Hospital and Community Psychiatry* 1993; 44:54-8.
7. Houskamp, B. Assessing and treating battered women: a clinical review of issues and approaches. In: *New directions for mental health services*. San Francisco: Josey-Bass; 1994. p 79-89.
8. Jaffe, P. G., Hurley, D. J., Wolfe, D. Children's observations of violence: part 1. Critical issues in child development and intervention planning. *Can J Psychiatry* 1990; 35:466-70.
9. Kantor, G. K. & Straus, M. 1990, 'The "drunken bum" theory of wife beating', in *Physical Violence in American Families: Risk Factors and Adaptations to Violence in 8,145 Families*, eds M. Straus & R. Gelles, Transaction Books, New Brunswick, NJ, pp. 203-224.
10. Kozarić-Kovačić, D., Pivac, N. Novel approaches to the diagnosis and treatment of posttraumatic stress disorder. *NATO Security through Science series E: Human and Societal Dynamics*. Amsterdam, Berlin, Oxford, Tokyo, Washington DC: IOS Press; 2007.
11. Mamula, M. (2010) (ur.). Organizacije civilnog društva koje pružaju specijalizirane servise ženama žrtvama nasilja kao ključni akteri u procesu demokratizacije društva. Zagreb: Ženska soba.
12. MUP RH – Kabinet ministra – Odjel za analitiku i razvoj (2008) www.mup.hr
13. Orth, U., Wieland, E. Anger, Hostility and Posttraumatic Stress Disorder in Trauma-Exposed Adults: A Meta-Analysis. University of Berne, Department of Psychology. *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 2004.

14. Silobrić Radić, M., Hrabak – Žerjavić, M., Tomić, B. Mentalne bolesti i poremećaji u Hrvatskoj. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo; 2004.
15. Thio, A. (2001). *Deviant Behavior*. Ohio: Allyn and Bacon Press.

A typical victim of domestic violence in Croatia - socio-demographic profile

Abstract: In the past fifteen years, domestic violence has been recognized as a relevant social problem in Croatia, which has resulted in a series of significant changes in society: the changes of legislation, provision of shelter and counselling for victims, research implementation, media campaigns, the development of prevention programs for children and youth, raising public awareness. However, there remain a number of questions and issues that must be overcome in order to provide adequate assistance and support to victims, as well as to continue to work on a more efficient combating of domestic violence.

Research has shown that there is a positive relationship between violent behaviour in adults and growing up in an abusive family, i.e. abuse during childhood. The current statistics on the reported violence and violent behaviour in Croatia, in which perpetrators were partners, reveal a significant increase compared to the time before the war. Experienced trauma poses a major problem for the entire society. In 2010, the Women's Room, in cooperation with the Office for Gender Equality of the Government of Croatia, conducted a research: "The protection of the rights and providing support to victims/witnesses of domestic violence" in order to ascertain the actual situation and the need for protection of victims/witnesses of domestic violence. The aim of this paper is to provide a description of the typical victim of domestic violence, based on the data obtained from the above-mentioned research. For research purposes, a questionnaire was developed consisting of 52 questions (socio-demographic data, the experience of violence in childhood and in adulthood, the present experience, assistance for victims, reports of violence, perpetrator, experience with relevant institutions, the consequences of violence). Data were collected for 183 respondents, victims of domestic violence from across Croatia, who, at the time of the research, were accommodated in shelters for victims of domestic violence or visited counselling centers for victims. The results indicate that the typical victim of domestic violence can be any female of socio-demographic characteristics typical for the average younger middle age woman in Croatia. Considering the obtained results, it is necessary to continue to improve the interdisciplinary approach in dealing with issues of domestic violence, in order to combat violence, to provide adequate assistance and support to victims of violence as well as to protect their mental health.

Key words: domestic violence, victim, profile

Ein typisches Opfer häuslicher Gewalt in Kroatien – ein soziodemografisches Profil

Zusammenfassung: In den letzten fünfzehn Jahren ist häusliche Gewalt zu einem relevanten sozialen Problem in Kroatien geworden, was zu einer Reihe bedeutender Veränderungen in der Gesellschaft geführt hat: zur Änderung der Gesetzgebung, zur Sicherung von Unterkünften und Beratungsstellen für Betroffene, zu neuen Forschungsprojekten und Medienkampagnen, zur Entwicklung von Präventionsprogrammen für Kinder und Jugendliche sowie zur Aufklärung der Öffentlichkeit. Leider gibt es immer noch viele Fragen und Probleme, die bewältigt werden müssen, bevor den Opfern angemessene Hilfe und Unterstützung gewährt und häusliche Gewalt auf effiziente Weise bekämpft werden kann.

Forschungsergebnisse verweisen darauf, dass es einen positiven Zusammenhang zwischen gewalttätigem Verhalten bei Erwachsenen und dem Aufwachsen in einer gewalttätigen Familie bzw. Kindesmissbrauch gibt. Aktuelle Statistiken über Anzeigen für häusliche Gewalt und gewalttätiges Verhalten in Kroatien von Seiten des Partners zeigen einen deutlichen Anstieg von Vorfällen im Vergleich zur Vorkriegszeit (Kroatienkrieg, Anm. d. Üb.). Die durchgemachten Traumata sind ein großes Problem für die ganze Gesellschaft.

Die gemeinnützige Organisation *Ženska soba* (Zimmer für Frauen, Anm. d. Üb.) hat 2010 in Zusammenarbeit mit dem Amt für die Geschlechtergleichstellung eine Untersuchung mit dem Titel „Der Schutz der Rechte und die Unterstützung der Opfer oder Zeugen häuslicher Gewalt“ durchgeführt, um den wirklichen Stand der Lage zu ermitteln und notwendige Schutzmaßnahmen für Opfer und Zeugen häuslicher Gewalt zu treffen.

Das Ziel dieser Studie ist es, eine Beschreibung des typischen Opfers häuslicher Gewalt anhand der gewonnenen Daten aus dem oben genannten Forschungsprojekt zu geben.

Zu diesem Zweck wurde ein Fragebogen mit 52 Fragen (über soziodemografische Daten, Erfahrungen von Gewalt in der Kindheit und im Erwachsenenalter, gegenwärtige Erfahrungen, Hilfe für die Opfer, Anzeigen von Gewalttätigkeit , die Täter, Erfahrungen mit den zuständigen Institutionen , die Folgen der Gewalttaten) zusammengestellt.

Befragt wurden 183 Frauen, Opfer häuslicher Gewalt aus ganz Kroatien, die sich zur Zeit der Umfrage in Notunterkünften für Opfer häuslicher Gewalt befanden oder Beratungsstellen für Opfer aufgesucht haben. Die Ergebnisse legen nahe, dass jede Frau mit den typischen soziodemografischen Eigenschaften, die eine durchschnittliche Frau mittleren Alters aus Kroatien hat, das typische Opfer häuslicher Gewalt werden kann.

Die Ergebnisse weisen auf die Notwendigkeit einer Verbesserung des interdisziplinären Ansatzes bei Fragen häuslicher Gewalt, um potentielle Gewalttaten zu verhindern, den Opfern häuslicher Gewalt angemessene Hilfe und Unterstützung gewährleisten zu können sowie ihre psychische Gesundheit zu schützen.

Schlüsselwörter: häusliche Gewalt, Opfer, Profil